

FUTBOL FEDERASYONU CEZA YÖNETMELİĞİNİN SAKINCALI YANLARI VE BİR ÖRNEK OLAY

Durmuş Ali GENÇ

MÜ Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Araştırma Görevlisi

ABSTRACT: *The professional sport which is structured by historical progress of sport, now lack of recreational objectives, seems like an occupation of gaining money. Industrial and urban progress provided that sport as a job and an obligation to work with scientific and law methods in sports area.*

We observing every progressive country wont's to release Large sport organizations, because sport is perceiving as one of the basis of social and economic employment sport's function of provide freedom and peace between peoples and professional athletes moral qualities are on expectation of people.

Professionality as a job involves honorable and morally sportsmen. As a natural results of fair play when government of world states brings out crimes and punishment is sport, fair play come out as a criteria. The essential objective of physical education and sport that keep man's psychological and physical healt, mind and friendship emotions in society.

In this research, we investigates the Turkish Federation punishment directive of Football's has a couple of paradoxes about athletes rights. We stated this which an athletes right privation, punishment he must made a crime of sport. Right privation punishments may be results with the athletes sport life's end. At this time, managers must interest only athletes sport crimes, not every crimes.

I-GİRİŞ

Sporun tarihi gelişimi sonucu ortaya çıkan profesyonel spor, zevk için boş zamanları değerlendirme faaliyeti dışında para kazanma amacı güdülen uğraşı olmuştur. Sanayileşme ve şehirleşme süreci sporun meslek olarak seçilmesini sağlaması, üzerinde bilimsel metotlarla çalışma ve yazılı hukuk kurallarına bağlı davranılma zorunluluğu doğurmuştur.

Gelişmiş ülkeler sporu sosyal ve ekonomik kalkınmanın temelleri arasında saydığından büyük spor organizasyonlarını kendi ülkelerinde gerçekleştirmek için yarıştıklarını görüyoruz. Sporun toplumda barış ve özgürlük duygularını geliştirme özelliği, profesyonel sporcuların spor ahlakına uygun centilmenlik duyguları içinde, spor hayatı sergilemeleri toplumun beklentisidir. Profesyonellik mesleği, saygıyı ve ahlaklı olmayı gerekli kılar[1]. Centilmenlik anlayışının tabii sonucu olarak, sporda ülkelerin suç ve ceza politikalarını belirlerken dikkat ettikleri en büyük kriter centilmenlik olmaktadır. Beden eğitimi ve sporun temel amacı, insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, iradesini güçlü kılmak ve toplumda kardeşlik duygularını yaymak kabul edilmiştir.

Bu çalışmamızda Futbol Federasyonu Ceza Yönetmeliğinin bazı sakıncalı yanları olduğu zannındayız. Bize göre bir sporcunun hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılabilmesi için spor suçu işlemiş olmalıdır. Hak mahrumiyeti cezası ile kişinin spor hayatı sona ereceği için her türlü fiilini değil tamamen spor karşılaşması ile ilgili olanı bizi ilgilendirmelidir.

II-OLAY

FB'li milli futbolcu Tanju ÇOLAK, mercedes kaçakçılığı olayına karışmış İstanbul Ağır Ceza mahkemesi tarafından 4.5 yıl ağır hapis cezası ve 5.5 milyar lira ağır para cezasına çarptırılır. Tanju'nun mahkumiyeti kesinleştiği için Futbol Federasyonunun ceza yönetmeliği gereği sporculuk hayatı sona ermiştir. Bu futbolcunun toplumda çok tanınmış olması, kamuoyunu uzun yıllar meşgul etmiştir.

Futbol Federasyonu Ceza yönetmeliği'nin hükümlülük başlığını taşıyan 53. maddesi "**Kaçakçılık veya yüz kızartıcı suçlar veya adabı umumîye aykırı işlenen suçlardan mahkum olanlarla, genel olarak ağır hapis veya kasıtsız suçlar dışında bir yıldan fazla hapis cezası ile hükümlü olanlar sürekli hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar.**"

Aynı talimatın 14.maddesi Hak mahrumiyeti cezasının sınırlarını ve neleri kapsadığını açıklamaktadır. Buna göre: "**Kişinin her türlü amatör ve profesyonel futbol müsabakalarına iştirak etmekten, hakemlik, temsilcilik, gözlemcilik, saha komiserliği yapmaktan, Federasyon veya kuruluş (teşekkül) yöneticisi, idari ve teknik görevlisi olarak müsabakalarda hazır bulunmaktan, kuruluş mensubu olarak federasyonla da resmi ilişkide bulunmak ve yarışmaktan men edilmesidir.**" demektir.

İnsan hak ve hürriyetlerine kısıtlamalar getiren yönetmeliğin özelliği, emniyet tedbiri niteliği taşıyor olmasıdır. Emniyet tedbirleri, suçludaki tehlike haline bağlı olarak ve bunu ortadan kaldırmak amacıyla yönelik müeyyidelerdir. Bütün çağdaş ceza hukuklarında bulunmaktadır[2].

Emniyet tedbirlerinin, hürriyeti sınırlayan, haklardan mahrum bırakan ve başkaca çeşitleri vardır. Ayrıca Türk Ceza kanununda normal bir suç olarak bir meslek veya sanatın tatili cezası da bulunmaktadır. Buradaki cezanın süresi üç günden iki seneye kadardır(TCK 25). Bahri Öztürk'ün de belirttiği gibi

Emniyet Tedbirleri Hukuku pozitivistlerden bu yana pek çok hukukçu tarafından hala ceza hukukunun bir parçası sayılmakta ve bunun tabii ve zorunlu bir sonucu olarak da ceza hukukuna hakim esaslar emniyet tedbirleri içinde geçerli kabul edilmektedir(Bahri Öztürk s.314).

Emniyet tedbirlerini gerektiren fiillerde, kanunilik ilkesine uygun olarak ancak kanunla düzenleme gerekir. Nitekim anayasamızda “**ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.**” denilmek suretiyle bu esas ifade edilmiştir (A.Y.m.38/3, a.g.e. s.314).

Futbol Federasyonu Ceza Yönetmeliği çeşitli yönleri ile eleştirmeye açıktır. Bunu üç grup da toplamak mümkündür.

1-Cezanın Kapsamı Geniş Tutulmuştur.

Bir profesyonel futbolcu yönetmeliğin gösterdiği cezaları alacak şekilde suç işlediği takdirde, amatör ve profesyonel sporculuğunun bitmesi yanında, diğer sportif organizasyonlarda da bulunamayacaktır. Bu cezaya göre, hakemlik, temsilcilik, gözlemcilik, saha komiserliği gibi işlerde görev alamayacaktır. Böylece sporcu, spor dünyasının dışında atılmış olmaktadır.

Bu kararın çeşitli sakıncaları olduğu kanaatindeyim. Hak mahrumiyeti cezası yalnızca sporculuğu sona erdirmeye yönelik olmalı ve bununla sınırlı tutulmalıdır. Sporculuğun dışında diğer işlerle uğraşmaktan kişi men edilmemelidir. Verilen ceza yalnızca fiile yönelik olmalıdır. Bir sporcunun, sporculuğu sona erdirmeli, cezanın kanuni neticeleri arasına saha komiserliği, hakemlik, temsilcilik gibi işleri kapsamamalıdır. Sporculuğun dışında saydığımız işleri yapan kişilere, o mesleklerini icra ederken eğer yeterli ağırlıkta suç işlerlerse o zaman hak mahrumiyeti cezası verilmelidir.

Hak mahrumiyeti cezasının kapsamının geniş tutulması, sosyal ve ekonomik açıdan da sakıncaları olduğu kanatindeyim. Uzun yıllar ekonomik olarak gelirini sporda sağlayan kişilerin spor dünyası ile ilgili bütün işlerden yasaklanması, kişilerde ve toplumda çeşitli sıkıntılar doğuracaktır. Buna karşılık dünyada hızlı şekilde artan işsizlik ve ekonomik sıkıntılar devleti, vatandaşın refahına yönelik bazı anayasal yükümlük altına sokmaktadır. Bizim anayasamız ekonomik ve sosyal özgürlük alanında devlete çeşitli ödevler yüklemiştir. Kişilerin toplumdan isteyecekleri haklar Anayasanın “sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler” bölümünde yer almıştır. Bunlar sosyal devlet anlayışının kapsamı içine giren hak ve özgürlüklerdir. Anayasaya göre, bu haklar, ailenin korunması (m48), Çalışma hakkı (m49), Dinlenme hakkı (m50), Sendika kurma hakkı

(m51), Toplu iş sözleşme hakkı (m53), Grev hakkı (m54), Konut hakkı (m57) gibi haklardır[4].

2-Yönetmeliğin 53.maddesi “Kaçakçılık veya yüz kızartıcı veya adabı umumîye aykırı işlenen suçlardan mahkum olanlarla, genel olarak ağır hapis veya kasıtsız suçlar dışında **bir yıldan fazla hapis cezası** ile hükümlü olanlar sürekli hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar.

Ceza yönetmeliği futbolcuların işleyeceği adi suçlarda cezanın alt sınırını 1 yıl tutmuştur. Bu süreyi kapsayan cezaları herkes kolaylıkla işleyebilir. Neticesi çok ağır olan hak mahrumiyeti cezasının verilmesi için bu sürenin daha üstlere, 3 yıl yahut 5 yıl gibi sürelerle çekilmesinde çok büyük faydalar olacaktır.

Profesyonel Futbol Federasyonu başkanlığının 1995-1996 Futbol sezonunda uygulanacak transfer ve lisans işlemleri yönetmeliğin 7.maddesi Profesyonel olacak bir futbolcunun 18 yaşını tamamlamış olmasını yeterli bulmaktadır. 18 yaşında profesyonel futbolcu olunmaktadır. 18 yaşındaki bir gencin bir yıldan fazla, diyelim ki 13 ay, hapis cezası alsa, cezasını henüz 20 yaşında tamamlayan, bu sporcuya sürekli hak mahrumiyetinin verilmesi mantıklı bir gerekçesi olmayacaktır.

Bir sporcunun başarılı olabilmesi için uzun yıllar çalışma gerektiğini biliyoruz. Dünya rekortmeni, Debastiane, Baden Kongresinde yaptığı bir konuşmada “sportif performansı muhafaza etmem için günde 4 ila 5 saat çalışmam gerekiyor ve benden isteniyor. Ailem tahsilimi tamamlamamı arzu ediyor, fakat varlıklı değilim. Ne zaman çalışıp para kazanıp hayatımı, idame ettireyim? demiştir[5].

3-Yönetmeliğin 53 maddesi “Kaçakçılık veya yüz kızartıcı veya adabı umumîye aykırı işlenen suçlardan mahkum olanlarla, genel olarak ağır hapis veya kasıtsız suçlar dışında bir yıldan fazla hapis cezası ile hükümlü olanlar **sürekli** hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. “Ceza yönetmeliğinin sakıncalı bir diğer yönü, hak mahrumiyeti cezasının sürekli tutulmasıdır.

Türk ceza kanununun 25.maddesinde bulunan “Bir meslek veya sanatın icrasının tatili” cezasında getirilen cezanın sınırı üç günden iki seneye kadar olmasına rağmen bir tedbir niteliği taşıyan yönetmeliğinin getirdiği hak mahrumiyetinin sürekli olması, cezaların konuluş tekniği açısından sakıncalıdır. Acaba bir yönetmelikle hak ve hürriyetlere sürekli yasaklama getirmek, demokratik toplum düzeni ile nasıl bağdaşacaktır. Sürekli hak ve hürriyetlere getirilen kısıtlamalar insan onuru ile bağdaşmayacağı kanaatindeyiz. Anayasa başlangıç sekizinci paragrafına göre, her Türk vatandaşın bu anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden yararlanarak onurlu bir

hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme yetkisine doğuştan sahiptir demektir. Anayasanın kabul ettiği insanın maddi ve manevi varlığını geliştirme yükümlülüğünü de ihlal ettiğini düşünüyoruz. Bize göre hak mahrumiyeti cezası belirli süre ile sınırlı tutulmalıdır

III-SONUÇ

Futbol Federasyonunun ceza yönetmeliği çeşitli yönleri ile tenkit edilmeye açık bulunmaktadır. Yönetmelik bazı yönleri ile tekrar düzenlenmelidir.

Kanaatimizce, profesyonel futbolcunun hak mahrumiyeti cezası almak suretiyle spor hayatının sona erebilmesi için o sporcunun, sporculuk yaşantısı içinde "spor suçu" işlemiş olmalıdır. Bu suçun özelliği, sporcu spor karşılaşması sırasında yada karşılaşmayla ilgili olarak daha sonraki bir zamanda yönetmelikte gösterilen cezayı almaya yetecek bir ağırlıkta fiil olmalıdır. Bu suç fail kendi işleyeceği gibi bir başka şahsada işletebilir, bunun çok iyi tasnif edilebilmesi gerekir. Bu fiil tamamen spor müsabakalarına yönelik özel bir suç olmalı ve toplumda sporcuya karşı da infial uyanmalıdır. Buna göre ceza kanununda sayılan suçların herhangi birini işleyen sporcuya hak mahrumiyeti cezası verilmemelidir. Yalnızca, spor müsabakaları içerisinde işlenmiş suçlara hak mahrumiyeti cezası verilmelidir. Çünkü, hak mahrumiyeti cezası, bir meslek veya sanatın icrasının tatili cezasında olduğu gibi kişinin sporculuğunu sona erdirmekte ve yaptığı mesleği icra edememektedir. Neticesi açısından çok büyük sakıncaları vardır.

Bize göre, Profesyonel sporculara hak mahrumiyeti cezasının yerine, daha demokratik ve insan onuruna bağdaşan başka bir ceza verilebilir. Bu ceza yönetmelikte gösterilen suçları işleyen futbolculara suç işlediği zamanki gruba (misal 1.ligde işlemiş ise) belirli süre ile katılmama, ama bir alt grubda (2.ligde) sporculuğunu devam ettirme imkanı verilmelidir. Bunun sporcu, kulüp ve kamuoyu açısından çok faydalı olacağı açıktır.

Buna göre, kanunun suç saydığı her türlü fiili işlemiş olan profesyonel sporcuların, sporculukları mahkeme kararı ile sona ermemeli, Futbol Federasyonunun ceza yönetmeliği yeniden düzenlenmeli ve mevcut aksaklıkların giderilmesi sağlanmalıdır. Olayımızda yukarıda savunduğumuz fikirler doğrultusunda Tanju'nun profesyonel futbolculuk hayatı sona ermemelidir. Çünkü Tanju bize göre, spor suçu işlememiştir. Tanju'nun hak mahrumiyeti cezası yerine en az 2.ligde futbolcu olarak oynayabileceği gibi hakem, gözlemci, saha komiseri v.d. gibi işlerle de iştigal edebilmelidir.

KAYNAKÇA

- [1]-Mustafa ERKAL, Sosyolojik Açıdan Spor, Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, 2.Baskı, İstanbul, 1992, s.108.
- [2]-Sulhi DÖNMEZER, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Cilt II, Beta Basım Yayın, 9 Bası, s.612, Nisan 1986, İstanbul.
- [3]-Bahri ÖZTÜRK, Ceza Hukuku ve Emniyet Tedbirleri Hukuku, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 1992, s.314.
- [4]-Şeref GÖZÜBÜYÜK, Anayasa Hukuku, 4.Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 1993, s.149.
- [5]-İsmet GİRİTLİ, Olimpik Hareket, Gül Matbaası, İstanbul, 1985, s.91.